

POSTANOWIENIE

29 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 29 kwietnia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J. sp. z o.o. w A.

przeciwko M. sp. z o.o. w B.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej M. sp. z o.o. w B.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 7 sierpnia 2025 r., I AGa 121/24,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na rzecz J. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w A. kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia pozwanej do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 sierpnia 2025 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie z powództwa J. sp. z o.o. w A. przeciwko M. sp. z o.o. w B. o zapłatę, na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z 26 lipca 2024 r., oddalił apelację (pkt I) oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 8100 zł

wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego te koszty do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego (pkt II).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając to orzeczenie w całości oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz uchylenie poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca powołała się na: nieważność postępowania mająca wynikać z: (i) nienależytego umocowania pełnomocnika powódki, (ii) pozbawienia pozwanej możliwości obrony jej praw na skutek pominięcia zgłoszonych przez pozwaną dowodów mających udowodnić fakt dokonania przez pozwaną potrącenia wierzytelności przysługującej pozwanej od powódki z wierzytelnością dochodzoną przez powódkę w niniejszym postępowaniu; potrzebę wykładni art. 498 § 1 w zw. z art. 455 k.c. i art. 203¹ k.p.c. jako przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie: (i) możliwości złożenia oświadczenia o potrąceniu wzajemnych wierzytelności już w wezwaniu dłużnika wzajemnego przez wierzyciela wzajemnego do zapłaty, na wypadek braku zapłaty długu wzajemnego w wyznaczonym w wezwaniu terminie, (ii) możliwości potrącenia wzajemnych wierzytelności w formie zarzutu procesowego; oczywistą zasadność wniesionej przez siebie skargi.

Powódka złożyła odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie według złożonego spisu kosztów wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez pozwaną nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz Państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania (stosowania) prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako najdalej idącą przyczynę kasacyjną pozwana wskazała nieważność postępowania.

W ocenie Sądu Najwyższego pozwana nie zdołała wykazać, że w niniejszej sprawie zaktualizowała się ta przyczyna kasacyjna.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że aktach sprawy brak jest dowodu z opinii biegłego, która potwierdzałaby, że podpis pod pełnomocnictwem udzielonym przez powódkę, w imieniu której działał I.K., został sfalszowany. W związku z powyższym brak jest podstaw do uznania, że pełnomocnik reprezentujący powódkę był nienależycie umocowany.

Nie sposób przyjąć, że w sprawie wystąpiła nieważność postępowania z uwagi na pozbawienie pozwanej możliwości obrony jej praw na skutek oddalenia zgłoszonych przez nią wskazanych już wyżej wniosków dowodowych. Należy podkreślić, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego pozbawienie strony możliwości obrony jej praw polega na tym, że strona na skutek wadliwości działań procesowych sądu lub strony przeciwnej nie brała udziału w całym postępowaniu lub jego znacznej części, jeżeli skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji. Ocena zaistnienia takiej sytuacji procesowej dokonywana być powinna w kontekście okoliczności konkretnej sprawy. Chodzi jednak tylko o wypadki rzeczywistego pozbawienia możliwości obrony, którego skutkiem było niedziałanie strony w postępowaniu. O pozbawieniu strony możliwości obrony swych praw przesądza kumulatywne wystąpienie trzech okoliczności: naruszenia przez sąd przepisów procesowych będących źródłem uprawnień strony, wpływ tego uchybienia na wyłączenie możliwości działania strony w postępowaniu oraz niemożność obrony swych praw w postępowaniu w następstwie wystąpienia obu uprzednio wymienionych okoliczności (postanowienie SN z 7 maja 2021 r., IV CSK 599/20).

W świetle powyższego okoliczności wskazane przez skarżącą nie pozwalają na przyjęcie, że doszło do pozbawienia pozwanej możliwości obrony jej praw. Wskazana przez pozwaną przyczyna nieważności postępowania nie może być bowiem rozciągnięta na przypadki nieprzeprowadzenia wnioskowanych dowodów i to niezależnie od tego, czy następuje to na skutek ich oddalenia przez sąd w związku z uznaniem, iż nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia istoty sprawy,

bądź w wyniku naruszenia przepisów procesowych, normujących zasady przeprowadzania postępowania dowodowego (postanowienie SN z 20 maja 2016 r., II CZ 29/16). Ewentualne uchybienia tego rodzaju nie pozbawiają strony możliwości obrony jej praw, a jedynie mogą utrudniać lub uniemożliwiać właściwe ustalenie stanu faktycznego lub w inny sposób wpływać na treść rozstrzygnięcia, co może stanowić podstawę zarzutów kasacyjnych naruszenia prawa procesowego (wyrok SN z 7 maja 2009 r., IV CSK 513/08).

Odnosząc się do przyczyny kasacyjnej w postaci potrzeby wykładni art. 498 § 1 w zw. z art. 455 k.c. i art. 203¹ k.p.c. Sąd Najwyższy wskazuje, że powodem uznania oświadczeń pozwanej o potrąceniu za nieskuteczne nie było przyjęcie przez Sądy obu instancji, że nie jest dopuszczalne zgłoszenie ewentualnego zarzutu potrącenia tylko uznanie, że wierzytelności przedstawione przez pozwaną do potrącenia nie były wymagalne (oświadczenie o potrąceniu zostało złożone w tym samym piśmie, w którym pozwana wezwała powódkę do zapłaty kwot, mających być przedmiotem potrącenia na wypadek niedokonania zapłaty przez powódkę). Powstanie stanu wymagalności wierzytelności musi bowiem poprzedzać złożenie oświadczenia o potrąceniu. Tymczasem w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca przywołała orzeczenia sądów powszechnych dotyczące możliwości zgłoszenia przez stronę pozwaną ewentualnego procesowego zarzutu potrącenia na wypadek uznania przez sąd rozpoznający sprawę, że powództwo zasługuje na uwzględnienie. Orzeczenia te dotyczą zatem kwestii, która nie miała znaczenia dla przyjęcia przez Sąd odwoławczy, że złożone przez pozwaną oświadczenie o potrąceniu nie było skuteczne.

Brak jest również podstaw do uznania, że wniesiona przez pozwaną skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wywód zaprezentowany przez skarżącą w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w odniesieniu do tej przyczyny kasacyjnej jest bowiem zupełnie niepowiązany z zarzutami sformułowanymi w skardze. Tymczasem przyczyna kasacyjna w postaci oczywistej zasadności skargi dotyczy sytuacji, w których zarzut sformułowany w skardze kasacyjnej przedstawia się jako oczywisty już na etapie lektury wniosku - poprzez jedną wyraźną i przekonującą tezę, pozwalającą stwierdzić wadliwość

orzeczenia bez potrzeby sięgania do uzasadnienia skargi kasacyjnej czy akt sprawy (postanowienie SN z 23 października 2025 r., I CSK 3860/23 i przywołane w nim orzecznictwo). Z uwagi na brak powiązania pomiędzy zarzutami skargi a uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie sposób uznać, że skarga kasacyjna wniesiona przez pozwaną jest oczywiście uzasadniona.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i 3, art. 99 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2026 r., poz. 118).

Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[SOP]